

ЛІТОПИС УКРАЇНСЬКОЇ ПОВСТАНСЬКОЇ АРМІЇ

2013

ЛІСТІВКИ ПОХОДЯТЬ З КОЛЕКЦІЇ П. ЛЮБИ ДЕВИЦЬКОЇ (МОНТРЕАЛЬ, КВБЕК, КАНАДА)

Українська повстанська (повстанча) армія (УПА) — озброєне крило Організації українських націоналістів

1. Вояк УПА-Захід, 1945 р.
2. Старшина УПА з функційними відзнаками сотенного, 1944 - 46 рр.
3. Член штабу відділу з відзнаками сотенного, УПА-Захід, 1944 - 46 рр.

Наприкінці 1942 р. ОУН С.Бандери вирішила сформувати великі партизанські сили, поклавши тим самим початок регулярній українській армії, котра знадобиться, як вважалося, коли закінчиться нацистсько-радянська війна. До цього спонукали також посилення німецьких репресій проти місцевого населення та проникнення з Білорусі радянських партизан. Потрібно було, щоб ОУН взяла на себе роль "народної армії", перш ніж це зроблять більшовики.

Клим Савур

УПА була створена 14 жовтня 1942 року за рішенням політичного проводу ОУН для захисту мирного населення України від знущань Німецької окупаційної влади. Першим командиром УПА був Д. Клячківський (псевдо - Клим Савур), начальником штабу - Л. Ступницький (Гончаренко). Оперативним відділом керував М. Омелюсік. Командування УПА розміщувалось в Костопольському районі.

УПА бореться

- За Самостійну Соборну Українську Державу на українській землі.
- За новий справедливий лад і порядок в Україні без панів, поміщиків, капіталістів та більшовицьких комісарів.
- За новий справедливий міжнародний лад і порядок в світі, побудований на пошануванні прав кожного народу та його незалежний усесторонній розвиток у власних державних формах.
- Проти німецького та московського імперіалістичних наїзників українського народу.
- Проти імперіалізмів як джерела воєн і поневолення народів.

ПРИСЯГА ВОЯКА Української Повстанчої Армії

Я, воїн Української Повстанчої Армії, взявши в руки зброю, урочисто клянусь своєю честю і совістю перед Великим Народом Українським, перед Святою Землею Українською, перед пролитою кров'ю усіх Найкращих Синів України та перед Найвищим Політичним Проводом Народу Українського:

Боротись за повне визволення всіх українських земель і українського народу, від загарбників та здобути Українську Самостійну Соборну Державу. В цій боротьбі не пожалю ні крови, ні життя і буду битись до останнього віддиху і остаточної перемоги над усіма ворогами України.

Буду мужнім, відважним і хоробрим у бою та нещадним до ворогів землі української.

Буду чесним, дисциплінованим і революційно-пильним воїном.

Буду виконувати всі накази ~~верхників~~.

Суворо зберігатиму військову і державну таємницю.

Буду гідним побратимом у бою та в бойовому житті всім своїм товаришам по зброї

Коли я порушу, або відступлю від цієї присяги то хай мене покарає суворий закон Української Національної Революції і спаде на мене зневага Українського Народу.

- Перша така присяга відбулася на Великдень 1943 року в лісах Рівненщини. Урочиста церемонія відбулася ввечері біля великої ватри. Їй передували великодні сповідь та причастя вояків, святкове богослужіння. Присягали партизани на хресті та Євангелії за текстом присяги армії Української Народної Республіки 1917-1920 рр.
- Провів церемонію священник, який перед тим правив службу, а святкову промову виголосив перший командир Української повстанської армії Дмитро Клячківський-"Клим Савур". Тоді присягу склало більше п'ятисот повстанців.

Перебийніс

- **Грица́й-Перебийніс Дмитро́** (Псевдо: «*Перебийніс*» квітень 1907, село Дорожів, Дрогобицький район, Львівська область — 22 грудня 1945, Прага) — політичний і військовий діяч, референт Крайової езекутиви ОУН на західноукраїнських землях у 1933–1934 рр., а з 1941 р.- її проводу (у фракції С. Бандери), генерал-хорунжий УПА, з січня 1944 року начальник її головного штабу.

Роман Шухевич

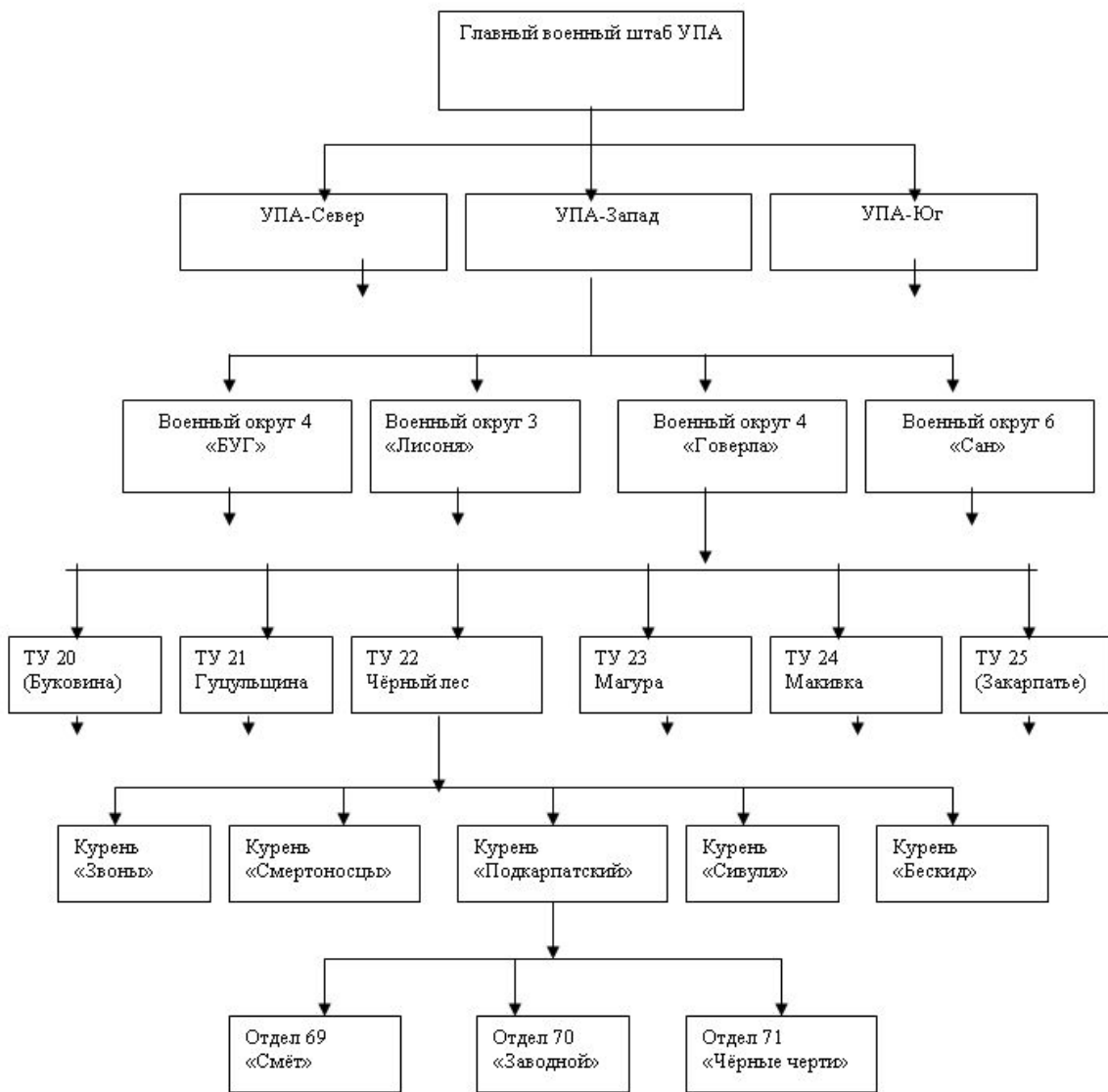
- УПА діяла до 1953 року, коли активні її дії припинено, а окремі вогнища спротиву діяли впродовж 1950-1960-х років. З 1943 по 1950 роки Головним Командиром УПА був генерал Роман Шухевич.
- **Роман Йосипович Шухевич** (клички: «Білий», «Дзвін», «Роман Лозовський», «Степан», «Чернець», «Чух», «Тур», «Тарас Чупринка») (30 червня 1907, м. Львів — 5 березня 1950, с. Білогорща, нині у складі м. Львова)

- **Василь Степанович Кук** (псевдо: «Василь Коваль», «Юрко Леміш», «Ле», «Медвідь») (11 січня 1913, Красне, нині Буський район, Львівська область — 9 вересня 2007, м. Київ) — генерал-хорунжий, головнокомандувач УПА з 1950 (після загибелі Р. Шухевича). 1954 року був заарештований і відсидів у радянських в'язницях і таборах, не дочекавшись суду, 6 років.

Схема 2. Структура УПА в 1945 году.

На чолі ГВШ стояв шеф (він же перший заступник Головного командира УПА), а сам Штаб поділявся на сім управлінь: I - оперативне, II - розвідувальне, III - тилове, IV - організаційно-персональне, V - вишкільне, VI - політвиховне, VII - інспекційне.

3

НЕ МОЛОКОМ І ХЛІБОМ, А ВОГНЕМ І КУЛЯМИ.

В селі Дюксині/Костопільщина/підчас наскоку дикої німоти один селянин не схотів втікати, як інші, а вістався в своїому помешкані. Як тільки прийшли до нього німаки, він їх приняв молоком і хлібом, щоби задобрити дикунів і щоби ті дарували йому життя. Німаки молоко випили, хліб віли, а наївного селянина в варварський спосіб замордували/живцем вкинули в огонь/.

Хай цей випадок послужить кожному, хто вірить ще облудній німоті. Не молоком і хлібом вітаймо їх, а вогнем, окропом, кулями, косами, сокирами, вилами, що лиш в руки нам попаде. Бий, рій, катуй голомосу німоту на кожному кроці, де тільки стрінеш її. Хай Україна для кожного ката буде пеклом, де він мусять згинуть такою жорстокою смертю, яку він ратує нам!

Смерть німакам і воім їх прислужникам!

Хай живе Револьюція гоневслених народів!

Хай живе Українська Повстанча Армія!

Хай живе Організація Українських Націоналістів!

УКРАЇНСЬКА ПОВСТАНЧА АРМІЯ.

Червень 1943 р.

У лютому 1943 р. третя конференція ОУН(Б) прийняла рішення про перехід до збройної боротьби. Перший бій з німцями відбувся 7 лютого цього ж року, коли перша сотня УПА під керівництвом І.Перегайняка здійснила напад на містечко Володимирець Волинської області. У березні 1943 р. повстанці розгромили табори для військовополонених у Луцьку та Ковелі, а в травні недалеко від спаленого окупантами села Кортеліси, що розташувалося на шляху Ковель-Рівне, було вбито шефа спецвідділів С.А. генерала В.Лютце.

- Зростання лав УПА, поповнення загонів людьми різних національностей та політичних поглядів зумовлювали необхідність суттєвого перегляду ідеології та політики ОУН (Б). Тому в серпні 1943 р. був скликаний III надзвичайний великий збір ОУН (Б). Він не тільки проголосив курс на боротьбу проти «московсько-більшовицького та німецького ярма, за побудову Української самостійної соборної держави», а й виробив соціально-економічну та політичну платформи організації.

- Причиною боротьби УПА проти поляків стало традиційне українсько-польське суперництво в Галичині та на польських землях, де проживали етнічні українці. Війна лише загострила тертя, завдяки якому спалахнуло справжнє вогнище міжнаціональної “вендети”. Згідно з принципом “поділяй і володарюй” як гітлоревський, так і сталінський режими роздмухували це полум’я.
- Перша значна протипольська акція відбулася 21-22 квітня 1943р., коли на с.Івана Долина, зайняте німцями й допоміжною польською поліцією, наскочили відділи УПА

18х3. 89/92

До польського населення

В останніх днях деякі польські громади звертаються до Української Повстанчої Армії з заявами про свою лояльність і готовість співпрацювати з українським населенням у його боротьбі проти німецьких окупантів і польських провокаторів, які разом із німцями нападають на українське населення та нищать його.

Не маючи змоги полегджувати окремо поодиноким заяв, цією дорогою даємо відповідь тим, що внесли такі заяви, або думають їх складати:

1) Українська Повстанча Армія, в наслідок зради групи польських політиків (що стояли нібито на ґрунті співпраці з УПА), як також виступів деяких поляків, що з німецькою зброєю в руках нищили українське населення й палили села, була змушена покарати винних із суворістю воєнно-революційних вимог.

2) Міри, що були примінені до поляків деяких громад, були засобом забезпечення українського населення перед плямованою зрадою, і не будуть вони поширюватися на тих громадян-поляків, що стоять на ґрунті співпраці з нами.

3) Гарантуємо повну безпеку тій частині польського населення, яке буде помагати нам у боротьбі проти німців і польських провокаторів. Український вярід не має на меті винищувати своїх національних меншин, а навпаки — забезпечує за ними рівні з собою права, домагаючись від них лояльності й співпраці.

4) Закликаємо лояльне польське населення не піддаватися ворожій агітації і не покидати своїх осель, а спокійно працювати на своїх господарствах.

Поляки! Пам’ятайте, що всякого роду Ваша допомога німцям проти українців скріпить ворога і дасть йому змогу винищувати польське населення на польських етнографічних землях. Ви тим самим самі закріплюватимете на собі кайдани.

Впливайте на тих поляків, що мають зброю, щоб вживали її не проти українців, які бажать бути господарями тільки на власній землі, а проти нашого спільного ворога — німецького нападника, що хоче захопити наші (польські й українські) землі, а нас усіх винищити.

Ваша доля — у ваших руках!

Постій, 17 липня 1943 р.

УКРАЇНСЬКА ПОВСТАНЧА АРМІЯ
Штаб загону „Січ“

День повстанця розпочинався із «Ранньої зорі» — о 6 годині 30 хвилин, взимку — на годину пізніше. Проводилась руханка, потім прибирались місця спання і стрільці йшли вмиватись. Після цього підстаршина скликав відділ, і повстанці ставали у трилаву для молитви. Далі йшла перекличка, сніданок та виконання службових обов'язків. Робочий день закінчувався о 18 годині, і повстанці мали кілька годин на відпочинок або особисті справи. О 21 проходила вечірня молитва, а о 22 усі повстанці мали спати, крім вартових. На вихідних днях робочий день тривав до обіду. Особлива увага приділялась зовнішньому вигляду та спорядженню повстанця. Одяг мав бути чистим та в гарному стані, а самі упівці мали бути помитими, підстриженими та поголеними. Під час відпочинку, повстанець мав почистити зброю. За неналежний догляд за собою чи зброєю, повстанця карали додатковим вантажем у наплічнику, багаторазовим виконанням приймів впоряду, а при повторенні провини — розстрілом. Дисциплінованим та хоробрим повстанцям надавалась відпустка на декілька днів або годин, щоб провідати рідних або друзів неподалік. Вживання алкогольних напоїв суворо заборонялося, окрім святкових днів, і тільки з дозволу командира. За порушення цього правила передбачалась лише одна кара — розстріл

Ройовий

Чотовий

Бунчужний
сотні

Сотенний

Курінний
бунчужний

Курінний

Командир
загону

Командир
Воєнної Округи

Краєвий
командир УПА

Головний
командир УПА

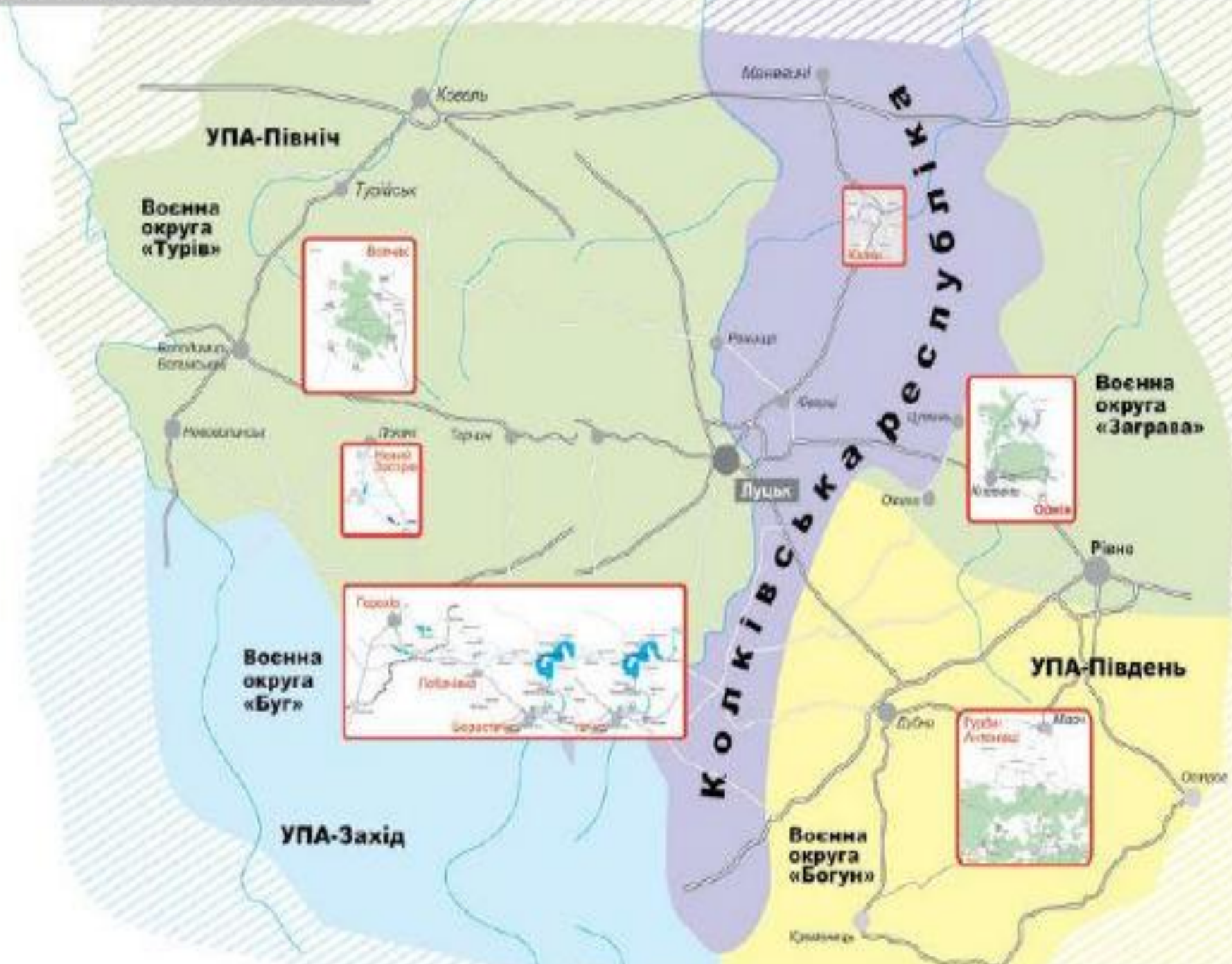
Доступ до ліки

- Ідейність (знали, за що боролися);
  - Гарний морально-психологічний стан (відвага, ентузіазм, жертівність);
  - Загартованість і витривалість (здатність переносити холод і голод, великі фізичні і психологічні навантаження);
  - Військова хитрість, винахідливість, підприємливість;
  - Максимально раціональне використання всіх наявних засобів.
- Меншу чисельність повстанців в порівнянні з силами противника;
  - Більш слабку військову підготовку;
  - Різноманітність озброєння, що ускладнювало забезпечення його боєприпасами та технічним обслуговуванням;
  - Нестачу спеціально підготовлених командних кадрів;
  - Слабку оперативну базу на територіях, що контролювалися противником;
  - Неможливість швидкого перекидання сил на великі відстані;
  - Відсутність повноцінного тилу та сильна залежність від підтримки населення.

- У багатьох селах та містах області сплять вічним сном герої УПА, які загинули в боях з гітлерівцями за вільну Україну, зокрема, у Бережниці Дубровицького району, у Березному та у багатьох інших. На їх могилах нарешті споруджено та освячено пам'ятники - хрести. Отже, як бачимо, громили таки вояки УПА фашистів, вели з ними бої, не були вони на службі в окупантів, як твердили, та й, що гріха таїти, твердять до цього часу деякі закомплексовані більшовицькою пропагандою люди. А скільки їх, переважно юнаків та дівчат, у цих боях були пораненими, контуженими! Скількох колишніх вояків УПА, які перенесли роки боротьби з фашистами, потім було заслано енкаведистами в концтабори Сибіру, Казахстану, Далекого Сходу, закатовано в тюрмах? Тим часом вони, патріоти, боролися за розгром фашизму, а, отже, за Перемогу, 50-річчя якої відзначається нині.

І звідси висновок: вшановуючи гідну пам'ять тих наших людей, хто громив фашистів у рядах Червоної Армії та в радянських партизанських формуваннях, ми повинні на такому ж рівні вшановувати і тих, хто боровся за Перемогу в інших формуваннях, насамперед у формуваннях Української Повстанської Армії.

ЗА ЩО БОРЮТЬСЯ УКРАЇНСЬКІ ПОВСТАНЦІ?

Не за Сталіна,
Ні за Суворова,
Ні за Гітлера
На розум хазяєго.

За Україну,
За безмежну.

Ні від Роськи, ні від Фрідо
Незалежну!

Командир куреня сот. "Сторчан"
(Олександр Степчук). Фото 1941 р.

Командир куреня "Буг",
бригади "Пилявці" хор. "Лисий"
(Іван Климчак). Фото 1942 р.

Командир з'єднання "Петлюра",
загону "Дорош" май. "Стальний"
("Ярема", Никон Семенюк).
Фото 1942 р.

**ПАМ'ЯТАЙ СВОЮ ІСТОРІЮ!
НЕ ЗАБУВАЙ СВОЇХ ГЕРОЇВ!**